

XX. Reál- és humántudományi Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia
(ETDK) Kolozsvár, 2017. május 18–21.

Szelfikultúra és az önreflexió

Szerző: Tar Henrietta

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Politika-, Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar, újságírás szak, alapképzés, III. Év

Témavezető: Botházi Mária, egyetemi adjunktus,

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Politika-, Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar, Újságírás Intézet

Tartalom

Bevezetés.....	3
Szakirodalmi áttekintés.....	5
A szelfi.....	5
A kutatás.....	7
A hipotézis ismertetése.....	7
A kérdőív ismertetése, elemzése.....	8
Konklúzió és összefoglalás.....	15
Függelék.....	16
Irodalom.....	19

Bevezetés

Az utóbbi években rohamosan fejlődtek az önkifejezési szokásaink. Míg az elmúlt évszázadokban a festészet, a költészet és egyéb képzőművészeti formák segítségével fejeztük ki érzéseinket és gondolatainkat, napjainkban a legegyszerűbb önkifejezési eszköz a fotózás, ezen belül pedig a legújabb trend a szelfikészítés. Az emberi természethez önmagunk vizsgálata és megörökítésének igénye mindig is hozzátartozott. Habár az effajta megnyilvánulási forma, teljesen más kereteket ölt, mint korábbi társai, egészen elterjedté és közkedvelté vált a társadalomban, új határokat adva a művészetnek és az expresszió fogalmának.

*A kép a fejben születik meg, azt örökítjük meg, amit nem szeretnénk elfelejteni*¹, éppen ezért kihasználunk minden adandó alkalmat és lehetőséget arra, hogy egy képben megfogjuk a pillanatot. Fotózunk, ha valami megtetszik, ha boldogak vagyunk, ha szép helyen járunk, ha finomat eszünk, vagy épp valami borzalmas történt velünk. Dolgozatomban azokra a kérdésekre is keresek választ, hogy miként és mikor lett ez a jelenség az életünk része. Áttekintést szeretnék nyújtani az általam értelmezett *szelfikultúra* és *szelfinemzedék* kifejezések ideológiájába.

Nagy hangsúlyt kap az egyre jobban digitalizálódó környezet: azok az emberek ugyanis, akik nem szerepelnek valamelyik közösségi oldalon, portálon vagy egyéb formában az online platformon, mondhatni elvesznek az “éterben”. A szelfi egyrészt az *individuum önreprezentációjának alapmértékegységévé vált*², ezért szinte mindenki hódol ennek a trendnek.

Mint tudjuk, egy jól megválasztott témában találkozunk a személyes és a szakmai érdeklődésünk. Kutatásom egyik fő mozgatórugója a korunk szokása iránti kíváncsiság, valamint érdekelnek a válaszok a következő kérdésekre:

Mit ér meg egy “jó” szelfi?

Mi rejlik a szelfik mögött?

Továbbá érdekel, hogy a vizuális boldogság és az álmosoly mögött léteznek-e valódi érzések és nem csak pillanatnyi, megjátszott örömökről beszélünk. Sokkal többet elárul rólunk egy fotó, mint azt gondolnánk, illetve nagy szerepet játszik önmagunk megismerésében. Kérdés: valóban erre használjuk őket? Vagy csak hódolunk a 21. század legújabb örületének?

E dolgozatban kvantitatív módszer segítségével próbálom bebizonyítani, mérlegelni és felmérni a hipotéziseim reális értékét. Az előzetes olvasmányok, esettanulmányok és a kérdéseimre kapott válaszok alapján állítottam fel az alábbi feltételezéseim. Elképzelésem szerint a következő állítások valós értékeket hordoznak és többnyire beigazodni látszanak. Három fő hipotézisem

¹ KATONA Imre

² DRAGON Zoltán, Szelfi, avagy a képi fordulat korának önmeghatározása és csoportidentitása, 2015

van: *a szelfi a legelterjedtebb a 10-19 és 20-29 éves korosztályoknál és inkább a nőknél, a célja a lájkvadászat, visszajelzések és az önértékelés növelése, a többség dokumentarista jelleggel használja.*

Releváns kérdésekre próbáltam választ keresni, és a válaszokat összegezni. Összesítve a *milyen gyakran?, mikor?, mit?, miért?, hányból hányat oszt meg?, foglalkoztatja-e a visszajelzések száma?* kérdések a főbb elemei a kérdőívemnek.

Szakirodalmi áttekintés

A szelfi

Az internet megjelenésével és annak egyre populárisabb jelenlétével számtalan új művészeti ág született, ezek között fellelhető a szelfi is. Az angol *selfie* szóból átvett fogalom önfotót jelent, vagyis az a kép, amit a fénykép szerzője saját magáról készít. Az angol „*self*” visszaható névmásból keletkezett: a szelfi, az angol selfie fonetikus leírt változata. Az önfotó akkor válik szelfivé, ha azt a szerzője megosztja valamely közösségi oldalon, portálon.

A pillanatok alatt elkészített fotó közzétételénél immár nem kell engedélyt kérni a szerzőtől. Elterjedése a modern kor digitális és technikai eszközeinek köszönhető, amikor lehetségessé tették, hogy ne csak kamerával vagy fényképezőgéppel örökítsünk meg pillanatokot, hanem az okostelefon, a táblagépek és egyéb fejlett technikai eszközök segítségével.

Akár ős-szelfinek is tekinthetjük azt az 1839 őszen készült felvételt, amely *Robert Cornelius* amerikai fotográfus magáról készített Philadelphiában. A fénykép októberben vagy novemberben készülhetett a Chestnut Sreeten álló családi üzletük mögött felállított masszív géppel. Robert Cornelius kissé mereven, komoly arccal szerepel a képen, de nem is meglepő, hogy lefagyott a mosoly az arcáról, amíg kivárta a több mint egy perces exponálási időt. A dagerrotípiát hátoldalán lévő megjegyzésből ítélve, ez lehetett Cornelius első sikeres fotója: „*A valaha készült legelső fénykép. 1839*” Sokáig Cornelius önarcképét tekintették az első portréfotónak, de mára ismert egy korábbi, 1837-ből származó *Huet úr portréja* címet viselő felvétel, melyet Louis Daguerre-nek tulajdonítanak. Ennek ellenére Cornelius dagerrotípiája méltó helyet tölt be a fotótörténetben, mint az első fotó, melyen készítője látható.³

Minden emberben megvan az önkifejezésre való hajlam és ehhez az egyik legegyszerűbb modern eszköz a szelfi készítés. Évszázadokkal előbb is szerették volna megörökíteni magukat az emberek, és bár az idők kezdeténél még nem állt rendelkezésükre az előlapi kamera, vagy az okostelefon, találhatunk olyan festményeket, amiken a művész látható. Ezeket önarcképeknek nevezzük, de szoros kapcsolatban állnak az önfotó készítésének „szabályaival”.

A XV. században már találunk olyan festményeket, amit egy festőművész vitt vászonra egy társáról. Az első ismert önarcképet *Jean Fouquet* alkotta meg 1450 körül, majd őt követve évszázadokon át számos nagy művész örökítette meg így magát. Ezen művek elkészítéséhez rendelkezésre álltak a tükrök is. Ezelőtt 100 évvel már kezdtek ráérezni az emberek, hogy fényképezőgéppel sokkal egyszerűbb megörökíteni magukat, így az időzítő használatával többé-kevésbé sikeresen le tudták magukat fényképezni.

³ Az első önarckép. Fotó-történet blog, 2012. június 28. (Hozzáférés: 2015. január 2.)

Ez kis ideig így is történt, amíg rájöttek hogy saját maguk is meg tudják választani azt a pillanatot, amikor fotózni akarnak és nem kell rá egy bizonyos időintervallumot kivárni. Voltak bizonyos eszközök is, amik megkönnyítették ezt a folyamatot, mint például a távkioldó. Ez egy távirányítószerű eszköz, amit a fényképezőgéphez lehetett csatlakoztatni és egy gombnyomásra elkészült a kép. De mivel ez elég költséges megoldásnak tűnt, az emberek nem szívesen használták. Aztán a szelfi készítés a technikának köszönhetően, már egyre egyszerűbb kivitelezésnek örvendhetett: megjelentek az előlapi kamerák és a megfordítható kijelzők, így az emberek láthatják magukat a fénykép készítése közben. Ezek elérték azt a hatást, hogy minél több embert szelfizésre ösztönözzenek.

Miután 2013-ban a brit Oxford szótár szerkesztőbizottsága az év szavának választotta a *selfie* szót, ⁴teljesen elterjedté vált a közhasználatban, mint a kifejezés, mint a jelentése is, amit magában hordoz. Ez alátámasztja a téma aktualitását és fontosságát. A bizottság kutatásai szerint a kifejezést először 2002 körül használták egy ausztrál fórumon, amikor valaki egy önmagáról készített rossz minőségű fotót kommentált a következőképpen: „*Elnézést a rossz minőségéért, de ez csak egy selfie.*”⁵ (A fotón egyébként egy születésnapját ünneplő férfi látható, aki az alkohol hatásától leesett a lépcsőn és felrepedt a szája.) Azonban először hivatalosan a selfie kifejezést egy Jennifer Lee nevű nő használta tudatosan az Instagrammon 2011. január 27-én, amikor az Instagram bevezette a “*hashtag*” funkciót. Ez a funkció megegyezik a címke szerepével. Egy szó, amit ha #-zel ellátunk kattinthatóvá válik, és így kategorizálva egyszerű keresést biztosít. Amikor rákattintunk egy hashtag-re, akkor az internet akár más oldalakról származó, azonos hashtag-el ellátott bejegyzéseket csoportosítva, egy új oldalon összegyűjtve jeleníti meg, mint egy hírfolyamot.

Napjainkban kevés olyan emberrel találkozunk, aki nem ismerné hogy miről lenne szó, amikor ezt a szót használjuk.

⁴ Élet és Tudomány, LXIX. évfolyam, 23. szám,

⁵ Antropos Magazin, A selfie-k csodálatos világa, 2014

A kutatás

A hipotézisek ismertetése, várható eredmények

Három fő hipotézist állítottam fel:

- *A szelfi a legelterjedtebb a 10-20 éves korosztályoknál és inkább a nőknél*
- *Célja a lájkvadászat, visszajelzések és az önértékelés növelése*
- *Sokan dokumentarista jelleggel használják*

Feltevéseim szerint észszerű, világos eredményeket fogok kapni, amik tanúsítják a hipotéziseim tényszerűségét és gyakorlatiasságát. Az eredményeim az adatok értelmezésétől függenek, elismerik mindenfajta vizsgálódás korlátait. Szemiotikai módszerrel, azaz a kérdőív elemzésével, a saját felismeréseimre hagyatkozva vonok következtetést.

A jelenlegi dolgozatomban nem sikerült mindent számba venni a kutatáshoz, amiket még mindenképp megemlítenék a szakdolgozatomban, ezért hiányos. Azt is szeretném fejteni, hogy a túl sok szelfizés akár önképzavarokhoz vagy nárciszizmushoz is vezethetnek. Pszichológiai és pszichikai szempontokból is érdemes megközelíteni a témát. Az Amerikai Pszichiátriai Társaság a nagy mértékű szelfizést önálló, egyedi problémának tartja, ami mentális zavarokkal is jelentkezhetsz. Ez a mentális zavar *selfitis* néven ismert.

A szelfit, mint jelenséget különböző aspektusok alapján is tanulmányoznám. Pszichológiai szempontból, a média például teljesen kritizálja a szelfi szokásokat, de követi. Gúnyt űz a vicces szelfikészítő segédeszközökből, a túlsminkelt és túl sokat posztoló felhasználókból. Esztétikai szempontból: a szelfi magamutogatás, önimádás. Felpezsdítő hatást vált ki belőlünk. Mindig a legjobban sikerült képeket, az esztétikusabb oldalunkat mutatjuk meg. Szociokulturális szempontból: a szelfikészítés valamilyen társadalmi réteghez, csoporthoz való ragaszkodás, tartozni akarás. Ha nem posztolnánk, elvesznénk a közösségi oldalon. Médiatörténeti szempontból: arra térnek ki, hogy mikortól épült be a köznyelvbe, mi a története. Művészettörténeti szempontból: az embereknek mindig fontos volt a saját maguk ábrázolása, de régebben ez csak a festők és a tehetősebb réteg kiváltsága volt. Az elmúlt évszázadokban porték szolgáltak erre a célra, most önfényképezés.

A kérdőív ismertetése

Hipotéziseim primer kutatás, kérdőív segítségével próbáltam igazolni. Azért választottam a kvantitatív módszert, mert tisztán látható, számszerű, statisztikailag kimutatható eredményekre vártam.

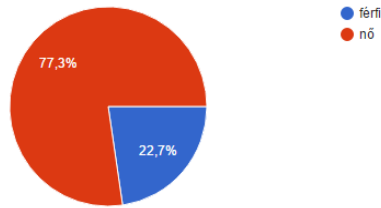
Kérdőívem egy 19 kérdésből összeállított, a szelfi szokásokra kiélezett felmérés, amit a Google Docs (Documentum) online alkalmazással valósítottam meg. *Ez az alkalmazás egy webalapú irodai alkalmazáscsomag, amiben táblázatkezelőt, szövegszerkesztőt és prezentációkészítőt is találunk.*^x

Hozzávetőleg 5 percet vett igénybe a kitöltése, az alanyok pedig névtelenül válaszolhattak a kérdésekre. Egy héten belül kétszer osztottam meg a közösségi oldalamon és 225 választ kaptam. Terveim szerint, minden megadott korosztályban 20 ember választát elemeztem volna, de a válaszok aránytalanul érkeztek. A kutatásom nem reprezentatív. Értelemszerűen a fiatalabb korosztály sokkal nagyobb megoszlásban egészítette ki, mint az idősebb generáció.

Elsősorban a kérdőívet négy csoportra bontanám. Az első négy kérdés általánosan az alanyról szól, ahol azok a kérdések vannak feltüntetve, hogy milyen nemű, életkorú, hol él és jelen van-e a közösségi médiában. A kitöltő neme azért volt fontos, hogy leellenőrizzem azt a hipotézisem, miszerint a nők sokkal többet és aktívabban szelfiznek, mint a férfi társaink. Az életkort korosztályokra bontottam, hogy egyszerűbb legyen beazonosítani a kategóriákat. A korosztályok a következők: 10-19 közöttiek, 20-29 közöttiek, 30-39 közöttiek és 40-49 közöttiek. Lakóhelyre azért voltam kíváncsi, mert a kapott adatokból demográfiaileg felmértem, hogy az urbán környezetben élő emberek - lényegesen több fotót készítenek magukról, mint a rurális közegben élők, valamint ezzel próbáltam leszűkíteni a határokat, amin belül elvégeztem a kutatást. A közösségi médiában való részvétel, úgymond alapkövetelmény volt a kérdőív kitöltéséhez, mivel elsősorban csak úgy tudták kitölteni, ha a platformon megtalálták a kérdőívet, illetve ez a felmérés lényegében ezt a témát boncolgatja.

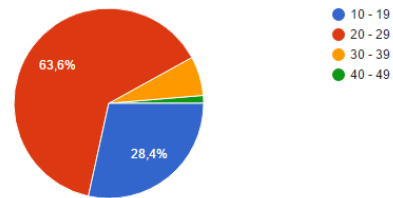
A válaszok túlnyomó többségét nők válaszolták meg, 225 válaszadóból 174 (77,3%) nő és 51 (22,7%) férfi töltötte ki a kérdőívet. *(1. ábra)* Ez a szám ugyan nem reprezentatív a közösségre nézve, mert több befolyásoló oka is lehet annak, hogy a gyengébbik nem adott választ a kérdésekre (több női ismerősöm van Facebookon, magánéleti okokból, szimpatizálás, egyebek). A korosztályra vonatkozó kérdésnél is volt egy csoport, ami dominált, ez pedig a 20-29 év közöttiek csoportja. A négy alosztályra felbontott kérdésnél a 10-19 évesek közül 64-en (28,4%), a 20-29 korosztályból 143-an (63,6%), a 30-39-ből 15-en (6,7%) és a 40-49-ből 3-an (1,3%) adtak választ. *(2. ábra)*

Neme: (225 válasz)

1. ábra. Az alany neme

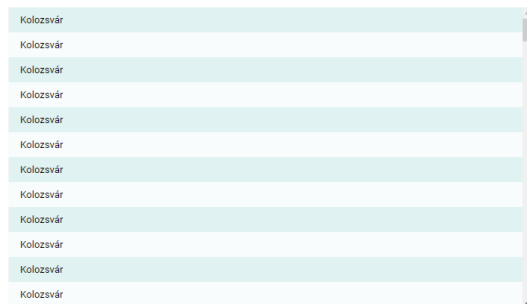
Életkor: (225 válasz)

2. ábra. Az alany kora

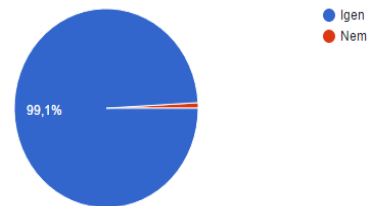
Akárcsak az első kérdésnél, itt is világosan látszik, hogy a feltevésem beigazolódt, arra vonatkozóan, hogy a 20-29 közötti évesek körében elterjedtebb a közösségi oldalak használata. A demográfiai adatok változatosak, nagyon sokan töltötték ki például Kolozsvárról, Nagybányáról, Koltórol, Csíkszeredából, de a határon túlról is. (3. ábra) Értelemszerűen a negyedik kérdésemre szinte mindenki *igen*rel válaszolt, ami arra vonatkozott, hogy a közösségi médiában jelen van-e. Kettőn azonban (íroniából vagy értelmezési okokból) *nem*rel válaszoltak. (4. ábra)

Lakóhely: (225 válasz)

3. ábra. Az alany lakhelye

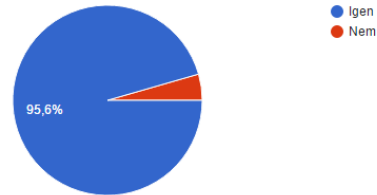
A közösségi médiában (Facebook, Instagram, egyéb) jelen van? (225 válasz)

4. Ábra. Jelenlét a közösségi oldalon

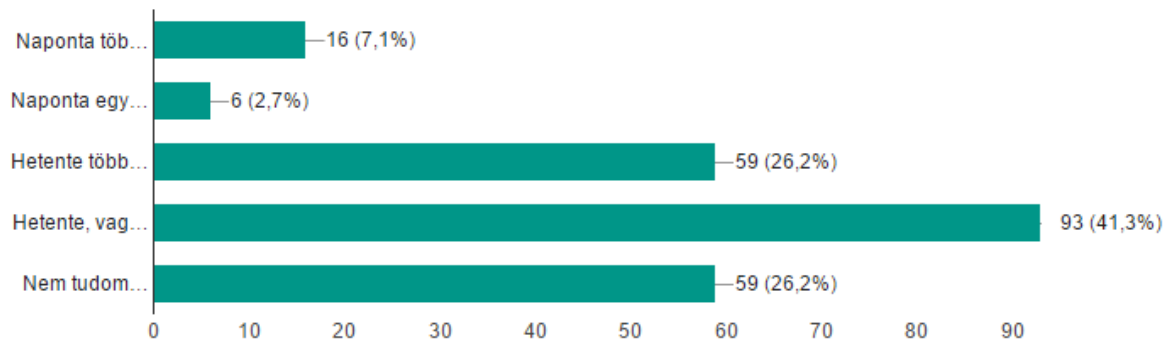
A következő csoport inkább a szelfi szokásokat, készítését és annak okait taglalja. Ide nyolc kérdést sorolnék be, amiből az első kérdés az hogy a megkérdezett szokott-e önfotót készíteni. A válasz 95,6% (215 fő) - 4,4% (10 fő) arányban érkezett, az *igen* javára. Tehát az emberek uralkodó többsége ismeri és használja a szelfit. (5. ábra) A következő kérdés az, hogy milyen gyakorisággal műveli? Ezek a válaszok közül lehetett kijelölni: *naponta többször*, *naponta egyszer*, *hetente többször*, *hetente*, vagy *ritkábban*, *nem tudom/nem tartom számon*. A válaszoltak túlnyomó része a *hetente*, vagy *ritkábban* (41,3%, 93 fő) választ jelölték be. A következő legtöbbet jelölt válaszok a *hetente többször* (26,2%, 59 fő) és a *nem tudom/nem tartom számon* (26,2%, 59 fő), ezek egyenértékű szavazatot kaptak, aztán a *naponta többször* (7,1%, 16 fő) és utolsó helyen pedig a *naponta egyszer* (2,7%, 6 fő) jelenik meg. (6. ábra)

Szokott Ön szelfizni? (225 válasz)

5. ábra. Szokott-e szelfizni

(Ha igen) Milyen gyakran készít szelfit magáról? (225 válasz)

6. ábra. Milyen gyakran?

A *mikor* és a *miért* kérdésekre azért kérdeztem rá, mert feltevéseim szerint az emberek többsége dokumentarista jelleggel fotózkodik. Ezeknél a kérdéseknél több válaszlehetőséget is be lehetett jelölni, amik a következők voltak: (7. ábra)

- Amikor eszembe jut.
- Amikor jól érzem magam.
- Amikor szépen fel vagyok öltözve/jól nézek ki.
- Amikor valami szép helyen/természeti látnivalónál vagyok.
- Amikor szomorú vagyok/ valami rossz történt velem.
- Amikor a barátaimmal vagyok.
- Amikor a párommal vagyok.

A legtöbben az *amikor valami szép helyen/természeti látnivalónál vagyok* opciót jelölték be, pontosabban 144-en (64%), majd az *amikor a barátaimmal vagyok* lehetőséget: 138 (61,3%). A legkevesebb jelölést az *amikor szomorú vagyok/valami rossz történt velem* válasz kapta, ezt ugyanis 2 fő (0,9%) pipálta ki.

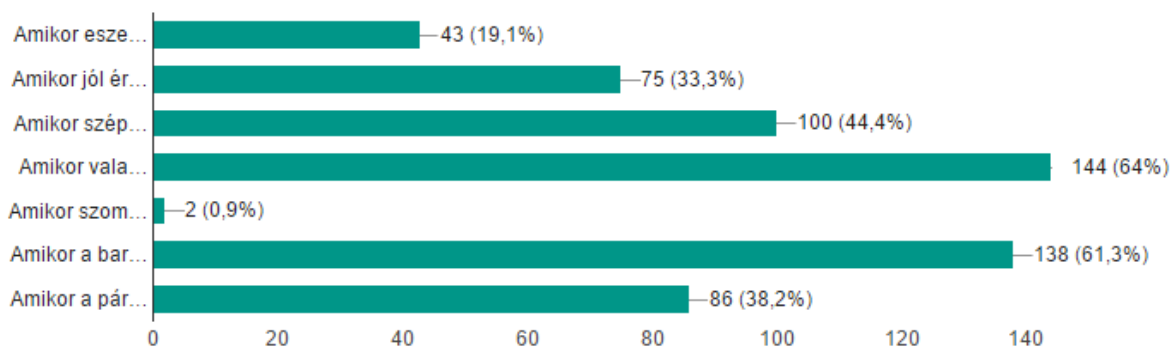
A *miért* kérdésre ezeket a válaszokat adtam meg, amikből ugyancsak többet lehetett választani:

- Mert szeretem visszanézni magam.

- Mert szeretem így megörökíteni az emlékezetes pillanatokot.
- Mert a barátaim is gyakran szelfiznek.
- Mert szeretem a visszajelzéseket.
- Csak.
- Más okokból (miért ?)...

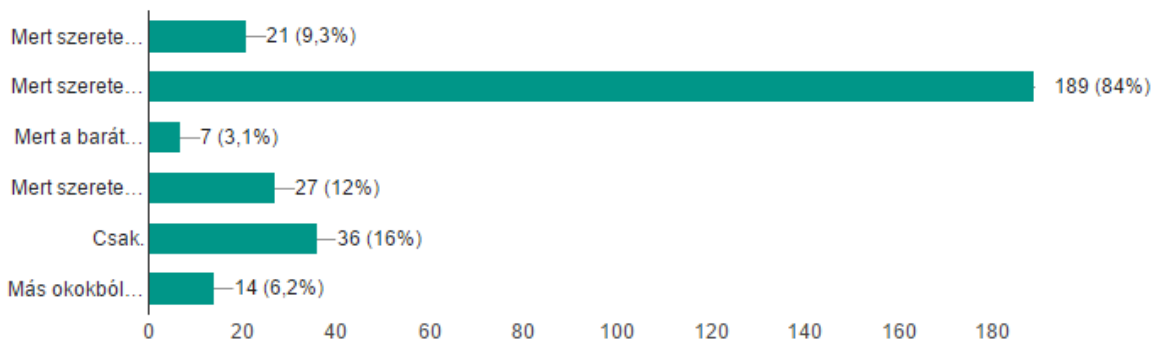
Az emberek többsége, azaz 189 fő (84%) a *mert szeretem így megörökíteni az emlékezetes pillanatokot* választ jelölte meg, legkevesebb szavazatot pedig a *mert a barátaim is gyakran szelfiznek* kapta: 7 fő (3,1%). (8. ábra)

7. Mikor szokott szelfizni? (több választ is megjelölhet) (225 válasz)

7. ábra. Mikor szokott szelfizni?

8. Miért szokott szelfit készíteni? (több választ is megjelölhet) (225 válasz)

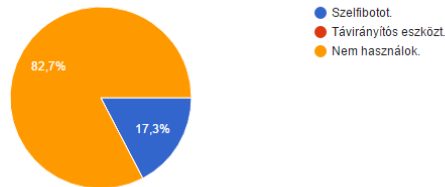

8. ábra. Miért szokott szelfizni?

A következő kérdésem arra vonatkozott, hogy használ-e az illető valamilyen segédeszközt az önfotóhoz, amire három választ adtam meg: *szelfibotot*, *távirányítós eszközt*, *nem használok*. Ezek közül a legtöbbet megjelölt lehetőség a *nem használok* volt, amire pontosan 186 fő (82,7%) kattintott, utána a szelfibotot használják leginkább, amit 39-en (17,3%) jelölt be. A távirányítós

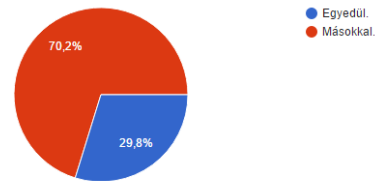
eszköz egy szavazatot sem kapott, nem elterjedt megoldás. (9. ábra) Érdekel az is, hogy az emberek *egyedül* vagy *másokkal* szeretnek inkább fotózni, ebből kiderült, hogy határozottan a *másokkal* (158 fő-70,2%) való fényképezkedést preferálják, csupán 29,8%-a az embereknek jelölte meg azt, hogy előnyben részesíti az egyedül való szelfizést. (10. ábra)

Milyen segédeszközöket használ a szelfikészítéshez? (225 válasz)

9. ábra. Segédeszközök

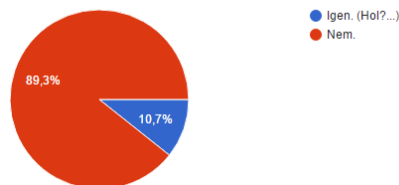
Milyen szelfiket szokott inkább készíteni? (225 válasz)

10. ábra. Milyen szelfit készít?

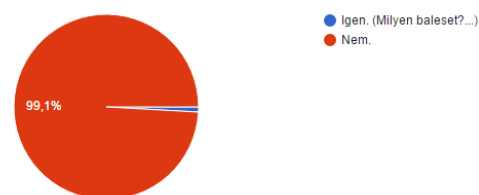
Az emberek túl sokat kockáztatnak a jó szelfi elkészítése érdekében, így több száz sérülésről és akár halálesetről is tudhatunk az eddigi évek során. Egyesek bevállalják az extrém helyeket és helyzeteket is, hogy egy különleges és egyedi képen szerepeljen, mint például : vízesésnél, vonatonál, sziklás hegyeknél, szakadékoknál. A következő két kérdésem azt vizsgálja, hogy készített-e az alany extrém helyzetben szelfit, valamint hogy érte-e valamilyen baleset a kép csinálása közben. A válaszadók zöme nem készített még extrém helyen szelfit (89,3%) , és baleset sem érte eközben (99,1%). (11. és 12. ábra)

Készített már extrém / veszélyes helyen szelfit? (225 válasz)

11. ábra. Extrém hely

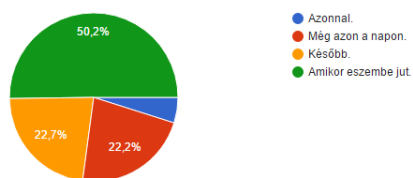
Érte már baleset szelfikészítés közben? (225 válasz)

12. ábra. Baleset

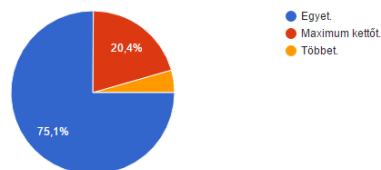
A harmadik csoportban az egyének közösségi adatlapjáról, illetve annak konvencióiról ejtek pár szót. Ebbe a besorolásba négy kérdést tettem fel, amiből azt szeretném megtudni, hogyan jelenítjük meg a szelfinket a közösségi médiában és zavarja-e, ha más sokat tölt fel magáról. Az első erre vonatkozó kérdés a *mikor teszi közzé* volt, amire négy opciót adtam: *azonnal, még azon a napon, később, amikor eszembe jut*. Ami meglepő volt számomra, hogy a legkevesebben teszik csak *azonnal* közzé a profiljukon, egész pontosan 4,9 % (11 fő). A legtöbb *amikor eszembe jut* választották, azaz 113-an (50,2%). (13. ábra) A mennyiségre vonatkozó kérdésnél megtudtam, hogy a válaszadók 75,1%-a egy fotót tölt fel magáról a közösségi portálra és 20,4%-a maximum kettőt. Ebből következik, hogy nem támogatják a folyamatos frissítéseket. (14. ábra)

Mikor teszi közzé a képet közösségi oldalán? (225 válasz)

13. ábra. Mikor teszi közzé?

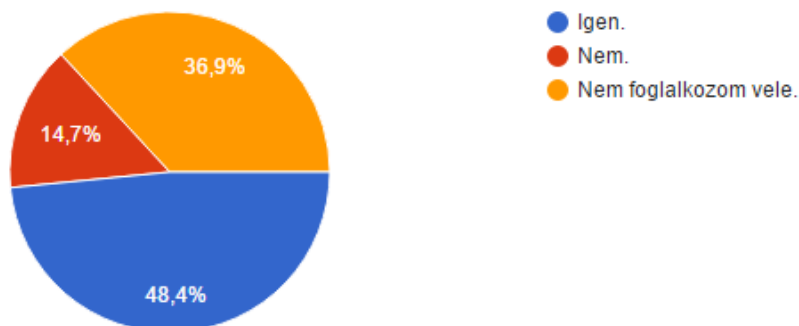
Mennyit posztol az elkészített képekből? (225 válasz)

14. ábra. Mennyit?

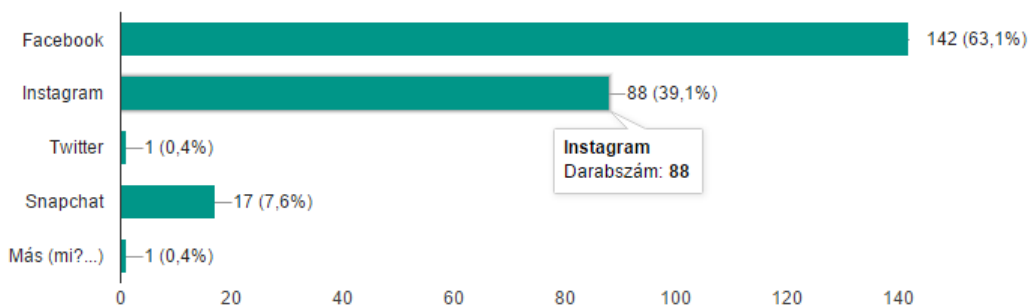
Arra a kérdésre, hogy mennyire feszélyezi az, ha más sok képet rak ki magáról az adatlapjára ezek a válaszok érkeztek: 48,4%-ban zavarja, 14,7%-ban nem zavarja és 36,9%-ban nem foglalkozik vele. (15. ábra) Megkérdeztem azt is, hogy milyen közösségi hálóra tölti fel leginkább az elkészült képeit, rendszerint a Facebook (63,1%) és az Instagram (39,1%) kapta a legtöbb szavazatot. A lehetőségek között voltak még a Twitter, a Snapchat és az egyéb válaszok is. (16. ábra)

Zavarja önt, ha valaki sok szelfit posztol magáról? (225 válasz)

15. ábra. Zavarja, ha más sokat posztol?

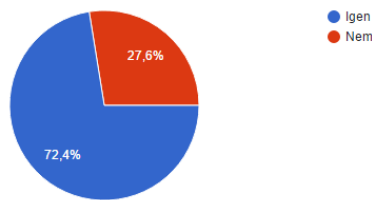
Milyen közösségi oldalakra szokta feltölteni a fényképeit? (225 válasz)

16. ábra. Milyen oldalakra tölti fel?

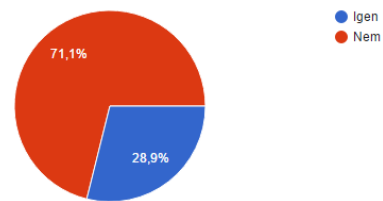
Az utolsó csoportban a mások, illetve a saját reakciókat elemzem. Azt, hogy a visszajelzések mennyire fontosak és hogy mennyit számít a kapott like-ok száma. Az első kérdésem ebben a szekcióban történetesen a figyel-e a like-kokat? Itt *igennel* vagy *nemmel* lehetett válaszolni, és kiderült, hogy a kitöltő emberek 72,4%-a figyelembe veszi a like-ok számát. (17. ábra) A második kérdésem a számít-e a like-ok száma? Itt érdekes módon, pár százalékkal különbséggel szinte teljesen ellentétét választották az emberek, azaz egyenesen arányos az, hogy figyelik és hogy számít az embereknek a like-ok száma. Az emberek 71,1%-ban választottak *nemmel* erre a kérdésre, azaz nem számít nekik a visszajelzés. (18. ábra)

Figyeli a likeokat? (225 válasz)

17. ábra. Figyeli a likeokat?

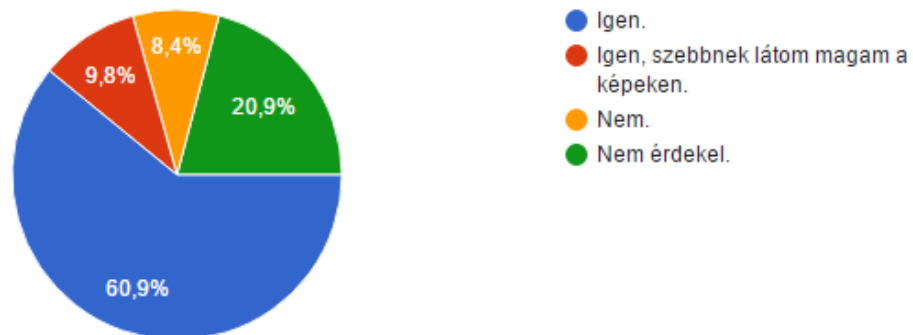
Számít Önnek a likeok száma? (225 válasz)

18. ábra. Számítanak-e a likeok?

Az utolsó kérdésem pedig arra vonatkozott, hogy hogyan látjuk vissza magunkat a szelfiken és elégedettek vagyunk-e a visszanézett képekkel. A megkérdezettek közül 137 ember választott *igennel*, ami azt jelenti, hogy 60,9% elégedett a képen visszatekintő önmagával. Az emberek 8,4%-a választott *nemmel*. (19. ábra)

Elégedett-e a szelfiken viszontlátott önmagával? (225 válasz)

19. ábra. Hogyan látja magát a képeken?

Konklúzió és összefoglalás

Mint ahogyan a fenti elemzésből is jól látható, bár a kérdőívem nem reprezentatív jellegű, de a következtetések azonban szemmel láthatóak. Ahhoz, hogy a kutatásom releváns és reprezentatív legyen, nem csak a saját ismerőseim körében, hanem más felhasználók között is nyilvánossá kell tenni, hogy a társadalom minden szelete nagyjából a méretének megfelelő valószínűséggel legyen képviselve.

A feltevésem, miszerint a 10-19 és a 20-29 éves korosztály a szelfijelenség legfőbb fogyasztója, beigazolódott. Látható, hogy túlnyomó többségben 20-29 éves emberek töltötték ki a kutatást, ahogyan az is jól látható, hogy a nők aktívabb felhasználói a szociális médiának, illetve gyakrabban készítenek önfotókat.

A kutatási eredmények alátámasztják, hogy a megkérdezettek körében ugyan figyelemmel kíséri a like-ok, visszajelzések számát, de nem tartják fontosnak. A lineáris összefüggés és az affinitás az egyenes arányosság általánosításának tekinthető. Pár százalék különbséggel az adott kérdéseknél egyenesen arányos válaszok érkeztek. Ennek több oka is lehet: vannak olyan személyek, akik több ezer ismerőssel rendelkeznek, és vannak akik csak pár százzal. Itt nem összehasonlítható a két arány. Léteznek olyanok is, akik lájkvadász módon gyűjtik be ezeket a kattintásokat. Tanulmányok szerint, *a szelfik nem rólunk szólnak, hanem másokról és a funkciója az elfogadottságunk vagy a népszerűségünk tesztelése*⁶.

Azt a hipotézisem, miszerint az emberek dokumentarista jelleggel használják a szelfit, a válaszok többségét nézve alátámasztható. Sokan élettörténetüket írják meg a képek segítségével, ami így akár memóriánk kiterjesztésének is felfogható – tulajdonképpen azt rögzíti, hogyan szeretnénk visszatekinteni az életünkre. Mindezzel valójában önmagunkra reflektálunk, önmagunkat szeretnénk jobban megismerni.

Ahhoz, hogy a kutatásom releváns és reprezentatív legyen, nem csak a saját ismerőseim körében, hanem más felhasználók között is nyilvánossá kell tenni, hogy a társadalom minden szelete nagyjából a méretének megfelelő valószínűséggel legyen képviselve.

⁶ UJHELYI Adrienn, Mindennapi Pszichológia, 4. Szám, 2015.

Függelék

Kérdőív a szelfi szokásokról

A szakdolgozatomat a selfieről és annak szokásairól írom. A kérdőív névtelen, körülbelül 5-10 percet vesz igénybe.

1. Nem : férfi/nő

2. Életkor : 10-19

20-29

30-39

40-49

3. Lakóhely :

4. Közösségi médián (Facebook, Instagram) jelen van? Igen/nem

5. Szokott Ön szelfizni? Igen/nem

6. (Ha igen) Milyen gyakran készít szelfit magáról?

Naponta többször

Naponta egyszer

Hetente többször

Hetente, vagy ritkábban

Nem tudom pontosan/ nem tartom számon

7. Mikor szokott szelfizni? (több választ is megjelölhet)

Amikor eszembe jut.

Amikor jól érzem magam.

Amikor szépen fel vagyok öltözve/jól nézek ki.

Amikor valami szép helyen/természeti látnivalónál vagyok.

Amikor szomorú vagyok/ valami rossz történt velem.

Amikor a barátaimmal vagyok.

Amikor a párommal vagyok.

8. Miért szokott szelfit készíteni? (több választ is megjelölhet)

Mert szeretem visszanézni magam.

Mert szeretem így megörökíteni az emlékezetes pillanatokat.

Mert a barátaim is gyakran szelfiznek.

Mert szeretem a visszajelzéseket.

Csak .

Más okokból (miért ?)...

9. Milyen segédeszközöket használ a selfie készítéshez?

Selfie botot.

Távirányítós eszközt.

Nem használok.

10. Azonnal közzé teszi a közösségi oldalán vagy csak később?

Azonnal.

Még azon a napon.

Később.

Amikor eszembe jut.

11. Mennyit posztol az elkészített képekből?

Egyet.

Kettőt.

Többet.

12. Önt zavarja-e, ha valaki sok selfiet posztol magáról?

Igen.

Nem.

Nem foglalkozom vele.

13. Milyen selfieket szokott inkább készíteni?

Egyedül.

Másokkal.

14.Készített már extrém/ veszélyes helyen selfiet?

Igen. (hol?...)

Nem.

15.Érte már baleset selfie készítése közben és mi volt az?

Igen. (mi volt az?)

Nem .

16.Milyen közösségi oldalakra szokta feltölteni a fényképeit?

Facebook

Instagram

Twitter

Snapchat

17. Figyeli a likeokat?

Igen.

Nem.

18. Számít-e Önnek a likeok száma?

Igen.

Nem.

19. Elégedett-e a selfieken viszontlátott önmagával?

Igen.

Igen, szebbnek látom magam a képeken.

Nem.

Nem érdekel.

Irodalom

Galánti Orsolya, Profilkép: minden mond minden szónál , Médiakutató, 2015 ősz

Fehér Katalin, Milyen stratégiák mentél épül fel a digitális identitás?, Médiakutató, 2014 nyár

Fehér Katalin, Milyen stratégiák mentél épül fel a digitális identitás?, Médiakutató, 2015 nyár

Élet és Tudomány magazin

Bodoky Tamás – Urbán Ágnes, A Facebook hatása a hírfogyasztásra: közösségépítés helyett közösségépítés

Fehér Katalin, Selfie és ussie: reputáció, kontroll, digitális identitás